

۳۵۷۸

دانشگاه تهران

دانشکده بهداشت

پایان نامه

برای دریافت درجه فوق لیسانس بهداشت عمومی (M.P.H)

موضوع

طرح بررسی سقط جنین در کابل افغانستان

براهنمائی

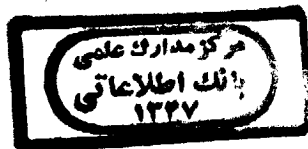
آقای دکتر غلامحسین جلالی استاد دوم مدیر گروه اکولژی

انسانی دانشکده بهداشت

نگارش

دکتر محمد اسمعیل (رائین)

سال تحصیلی ۱۳۵۷ - ۱۳۵۶

۳۵۷۸

فهرست مندرجات

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
	فصل اول :
۱۱	مقدمه :
۳	هدف ازین مطالعه
۶	تاریخچه سقط جنین
۶	روشهای قدیمی سقط جنین
۱۱	سقط جنین از نظر مذاهب
۱۴	تعریف سقط جنین
۱۵	انواع سقط جنین
۱۶	انگیزه‌های که منجر به سقط جنین عمدی میشود
۱۸	پذیرش اجتماعی سقط جنین
۲۰	طبقه بندی سقط جنین از نظر قانون در جهان
۲۳	عوارض سقط جنین
۲۶	سقط جنین عمدی در دنیای امروز
۴۳	سقط جنین در ایران

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
	فصل دوم:
۴۸	کلیاتی راجع به افغانستان
	فصل سوم :
۵۲	روش مطالعه
۵۴	واحد مطالعه
۵۵	نمونه از پرسشنامه برای بررسی وضع سقط جنین
۶۶-۵۸	جداول توخالی از شماره (۱-۹)
۶۷	نتیجه و پیشنهادات

تشکر

اول تر از همه درین جا وظیفه خود میدانم که از جناب محترم
آقای دکتر ابوالحسن ندیم رئیس دانشکده بهداشت و جناب آقای دکتر
وارتکس نهایتیان معاون دانشکده بهداشت و از جناب آقای دکتر
جلالی استاد محترم خویش که همه وقت و در همه حال از هیچگونه
مساعدت و همکاری و راهنمایی های لازم در جمع آوری منابع با ااین
جانب دریغ نورزیده اظهار تشکر نمایم و همچنان از زحمات
سایر استادان گرامی و محترم دانشکده بهداشت دانشگاه تهران
ممنون و سپاسگزارم :

فصل اول

مقدمه:

انجام سقط جنین عمدی از قرن‌ها پیش در اجتماعات رائج بود و هنوز در کشورهای جهان با وجود قوانین مختلف سالیانه تعداد قابل توجهی از مادران بدین طریق به حاملگی‌های ناخواسته خود پایان می‌بخشند.

مطالعات انسان‌شناسی بروی قبائل افریقائی حاکی است که سقط جنین عمدی حتی در انسانهای ماقبل تاریخ شایع بوده است ولی این موضوع ظاهراً "تادهه اخیرکم تر مورد توجه و بررسی قرار گرفته است. Lader (۱۹۶۶) بیان داشت که سقط جنین ترس‌پنهان جامعه ماست. این موضوع تا مدت‌ها در تاریکترین گوشه‌های بیم و موهومات نگاه داشته شده بود یک پیمان برکاغذ نیا مده واجب میداشت که همچنان دست نخورده و بحث نشده باقی بماند. این بیان و اظهار نظر تا مدت‌ها بقوت خود باقی بود چرا که تعداد گزارش‌های آراشته شده درین زمینه تا این اواخر از ۱۱۷۵ مورد تجاوز نمی‌کرد. در صورتیکه مطالعات و گزارشهای اخیر در این زمینه رقم رابده‌ها برابر بیشتر نشان میدهد.

انگیزه اثیکه موجب ختم عمدی حاملگی قبل از موعد زایمان
 میشود در گذشته و حال تفاوت چندانی ندارد و اغلب علی چون سن
 کم مادر، مشکلات اقتصادی و مادی وهم چنان اشکالات خانوادگی و
 اجتماعی در زنان حامله ازدواج نکرده، ضعف مزاج، بیماری مادران و
 غیره را بدنبال داشته‌اند. با این تفاوت که در اجتماعات امروزی
 افزایش سطح بهداشت، طولانی شدن عمر متوسط انسان و باقی ماندن
 فرزندان تا سنین بالا در حدود مصرف کننده و محدود شدن خانواده‌ها
 در حد زن و شوهر مورد مشکلات ذکر شده را خیلی زیادتراز گذشته در
 مقابل افراد خانواده‌ها قرار داده است.

و عدم آشنائی کامل از وسائل پیشگیری از حاملگی و یا عدم
 تاءثیر و عوارض آنها زنان و خانواده‌ها را پیش از بیش به سقط جنین
 سوق میدهد.

گرایش روزافزون زنها به سقط جنین مسئولان کشورها را بر آن
 داشت تا بر اساس مقتضیات در قوانین موجود بر علیه سقط جنین تجدید
 نظر و تسهیلاتی در انجام آن فراهم نمایند. این قوانین از آزادی
 کامل (شوروی، انگلستان، امریکا، چین، تونس، سوئد و

هندوستان و غیره) تا ممانعت کامل مگر برای نجات جان زن (وینزویلا
 پاکستان ، افغانستان و چند کشور آفریقائی) تفاوت میکند ولی
 با وجود قوانین و مشکلات اجتماعی موجود در سقط جنین عمدی بطور
 آشکار و پنهان در حال انجام است چراکه مشکلات و خطرات ناشی از
 حاملگی های ناخواسته بمراتب بیشتر از خطرات ناشی از سقط جنین
 است . (۱)

هدف از این مطالعه :

میدانیم که مهاجرت ها در تمام جوامع از شهر به روستا و از
 روستا به طرف شهر اکثرا "موجود بوده که بدین اساس تمایل بطرف
 شهر نشینی بیش از حد گسترش می یابد. از جانبی تمایل جامعه بطرف
 صنعتی شدن زیاد بوده و بازار کار و وسعت زیاد پیدا میکند. علاقه مردم
 بداشتن زندگی مرفه که خواسته تمام انسانهاست زیاد بوده و می باید
 درآمد خانواده ها خوب باشد. (زیاد باشد) این عوامل موجب میگردد
 که زنان تشویق شوند دوش بدوش مردان در فعالیتهای خارج از منزل
 اشتراک ورزند. با اشتراک زنان در مشاغل مختلف خارج از منزل به
 تعداد کارگران زن افزود میگردد. به استناد بررسی های انجام شده

درجهان وایران با افزایش تعداد کارگران زن تعداد سقط جنین افزایش می یابد.

سقط جنین یک مسئله بهداشتی اجتماعی بوده که درین صورت سلامتی جسمی - روانی - اجتماعی - مادران که سقط عمدی توسط اشخاص ناوارد و کم تجربه و غیرفنی بشکل پنهان درخلاف قانون که مطابق به روحیه اخلاقی و اعتقادات مذهبی نیست انجام میدهند بـــه مخاطره می افتد.

در کشورهای متری و پیشرفته که خدمات بهداشتی درمانی منظم دارند عوارض بعدی سقط جنین بدون تشویش به اسرع زمان معالجه میشود. در حالیکه در ممالک عقب مانده که عرضه خدمات بهداشتی درمانی خوب نبوده عوارض سقط های پنهانی و غیر قانونی سبب مرگ میگردان میگردد.

البته که ازین عمل جلوگیری نمیشود بلکه به تعداد سقط کنندگان افزود میگردد.

در پهلوی دیگر مسائل بهداشتی اجتماعی که افغانستان دارد سقط جنین نیز یکی از مشکلات عمده بهداشتی اجتماعی بوده، متأسفانه

تا حال درین باره کدام بررسی انجام نشده ، آمار و ارقام موجود نیست . از جانب دیگر قانون سقط جنین در افغانستان آزاد نبوده و درین اواخر قانون برای نجات جان مادر اجازه سقط جنین را میدهد . بنده طرح بررسی سقط جنین را در اوستان مرکزی افغانستان (کابل) تهیه نموده ام و میخواهم این طرح را در مراجعین (زایشگاه کابل) ملالی زیژنتون کابل پیاده کنم که از لحاظ اجتماعی و اقتصادی گروه خاصی را در کشور ما تشکیل میدهد . تا باشد تعیین میزان و درصد سقط های عمدی و خود بخودی در مراجعه کنندگان در حال و گذشته در بین زنان شاغل و خاندان و عوامل مختلف که از نظر اقتصادی و اجتماعی درین باره مؤثر اند پیدانمائیم و راه حل برای جلوگیری و یا کاهش عوارض آن (اعم زود رس و دیررس) که توسط اشخاص ناوارد و یا خود زن انجام میشود روشن گردد . به این دلیل که همه ما آرزو مندیم که اطفال و کودکان ما از آنچه که لازم یک زندگی کامل و شایسته منزلت انسانی است دیده خود را بدنیا باز نمایند . و والدین بالخاصه مادران نیز بتوانند با داشتن سلامتی کامل جسمی - روانی و اجتماعی و امکانات خوب دیگر به نگاه داری و مراقبت و تربیه نسل فردا مملکت

بپردازد .

تاریخچه سقط جنین:

سقط جنین عمدی احتمالاً " از زمان بشر ما قبل تاریخ تا کنون در تمام جوامع بشری متداول بوده است و این امر با مطالعات مردم شناسی قبایل بدوی که هنوز در مناطق دور افتاده‌ای از کره زمین زندگی میکنند نیز تائید گردیده است . روشهای بروی سقط جنین عمدی در بعضی از قدیمی ترین نوشته‌های پزشکی یاد شده است .

مثلاً " در یونان قدیم افلاطون سقط جنین را برای محدود کردن جمعیت و حفظ جامعه سالم از نظر اقتصادی توصیه کرده است . (۳)

روشهاییکه برای ایجاد سقط جنین در اجتماعات اولیه بشری و در قبایل افریقائی بکار برده میشد عبارت بودند از ورزش‌های بسیار سنگین ، بکار بردن حرارت در نقاط مختلف بدن ، استعمال اسباب‌های مختلف مانند پر - میخ و غیره جهت باز کردن دهانه زهدان و بالاخره استفاده از داروهای گیاهی و معجونهای مختلف . روش سقط جنین در بعضی از کتاب‌های طبی بسیار قدیمی شرح داده شده است . مثلاً " در کتاب بسیار قدیمی چینی که میگویند توسط امپراطور

چین بنام شان هانگ ۴۶۰۰ سال پیش نوشته شده از داروئیی از ترکیبات گیوه نام برده شده توصیه گردیده است که برای سقط جنین از آن استفاده شود. (۹)

با پیدایش مذاهب بزرگ سقط جنین عمدی از لحاظ اخلاقی محکوم شناخته شد و گرچه مخالفت توده مردم با این امر در اروپا در زمان رنسانس تا حدی کاهش یافت محکوم کردن عمل سقط جنین عمدی توسط مسیحیت در قوانین کشورهای مختلف منعکس گردیده است (۳)

روشهای قدیمی سقط جنین عمدی :

با وجودیکه هنوز هم در بعضی از کشورهای جهان پزشکان از سوگند نامه بقراط تبعیت میکنند معذالک تعبیرهای مختلفی درباره آن میگردد . چه بقراط در جایی متذکر میشود که چگونه سقط جنین عمدی رانزد زن رقاصه ائی انجام داده است . آیا حاملگی برای زن رقاصه خطرناک بوده و یا بعلت حرفه ائی که زن داشته این عمل را انجام داده ؟ شاید بقراط خود سوگند خود را نقض کرده باشد اما در هر حال بقراط جنین مرده وزنده را از هم جدا کرده و سقط جنین مرده را اجائزه می شمارد بقراط در کتاب معروفش بنام بیماریهای زنان داروهای

راکه باعث سقط میشوند چنین بیان می نماید نوشیدن شیدری که در شراب
 سفید خیسانیده شده باشد باعث قاعدگی شده جنین را بیرون
 میافکند هم چنین خوردن نوعی از ضمغ با اندازه یک زیتون که در روغن
 سدر کوبیده شده باشد ممکن است باعث سقط گردد هم چنین از شاخه
 گیاهی را بنام Elbore نام برده که شاخهائی از این گیاه را -
 برداشته و دور آنرا پشم پیچیده و سر آنرا در داخل رحم قرار میدهند.
 وقتی آغشته بخون شد خارج میکنند این عمل باعث سقط جنین میشود .
 Ophraste شاگرد ارسطو معتقد است که شراب آشائی باعث سقط
 میگردد. سقراط و افلاطون عمل سقط جنین را برای اجتناب از درد -
 های هنگام زایمان و برای تعادل جمعیت جهان موجه میدانند در تورات
 نام بعضی از بزرگان یهود که جلوگیری از حاملگی می نمودند ذکر شده
 است . عنان پسر یهودا وقتی برادرش در میگذرد زن برادرش را به
 عقد خود درمی آورد . برای اینکه زنش حامله نشود مقاربت منقطع
 (Coitus Intraptus) انجام میداده است بالنتیجه
 خداوند بر او غضب کرده نابودش میکند و با وجودیکه سقط جنین در
 مذهب یهود منع بوده است ولی اجازه سقط جنین درمانی داده شده است

در کتاب اوستاء چنین آمده است . من به هیچ زنی اجازه بکار
 بردن وسایل سقط جنین را نمیدهم در مورد عقاید اسلامی درباره
 سقط جنین نظریات دو دانشمند بزرگ ایرانی ذکر میگردد .

محمد ذکریای رازی : - وی در کتاب خلاصه التجارب درباره
 طرق جلوگیری از حاملگی جنین مینویسد گاهی خیلی ضروری است که
 نطفه وارد رحم نشود . و آن وقتی است که حاملگی برای زن خطرناک
 تشخیص داده شود و یا در صورتی که نطفه وارد شود لازم گردد که آنرا
 مجدداً " خارج بنمایند .

چندین راه جلوگیری از ورود اسپرم به رحم وجود دارد . یکی
 آنکه در هنگام انزال مرد نطفه خود را بیرون بریزد تا آنکه نطفه
 برحم نرسد . راه دوم جلوگیری از انزال است که بعضی هابدان عمل
 میکنند . روش سوم بکار بردن داروها و وسایل است . که جلودهانه رحم
 را مسدود کرده و از ورود نطفه بداخل آن جلوگیری مینمایند . از این
 وسایل قرصها و شیاف های هستند که کلم و دانه حنظل - زنگ آهن -
 دم کرده پوست انار و هم چنین تپاله فیل و غیره ساخته شده اند .
 دستورات زیر برای خارج کردن نطفه از رحم پیشنهاد شده است .

۱- بلا فاصله بعد از انزال هر دو نفر باید جدا شوند و زن به تنهایی

عطسه بزند.

۲- داروهای که بدین منظور میتوان در رحم مورد استفاده قرار

داد مانند املاح امونیاک ، شاخه نبات ، شکر - هیدرواکسید

دوپتاس .

۳- زن روی نوک پاشنه و ناف خود را با انگشت شست فشار دهد،

مواد بدبوی استشمام کرده و یا اعضای تناسلی خود را دود دهند. اگر

این روشها موثر واقع نشود. و نطفه در رحم جاگزین گردد. چاره نیست

مگر اینکه شاخه چوبی که به شکل میله جراحی بریده شده باشد داخل

رحم نمایند. و بهترین همه ریشه پنیرک است. و باید یک سر شاخه

بانخی بر آن بسته شود بطوریکه بیش از حد معمول داخل رحم نگردد. و

در تمام شب به همان حالت و گاهی روز بعد نیز باقی بماند سعی شود

زور و فشار بکار نرود و عجله ننمائید و این عمل را دوبار تکرار

نکنند. زیرا موجب درد میشود. با این ترتیب یک تا دو هفته صبر

نمایند تا با تدریج خون ریزی ظاهر شده و رحم با آهستگی باز شده خالی

گردد یا صفحهای از کاغذ را به شکل لوله در آورده و دور آن را بانوار